

İMAN/İNANÇ ve TANRI TASAVVURU GELİŞİMİ

JAMES FOWLER

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

- Fowler'ın kuramını oluşturma sürecinde, 300 kişinin yaşam hikayelerini dinlerken iki şey dikkatini çekmiştir:
 1. İlk çocukluğun gücü.
 2. İman ile kişisel kimlik arasındaki yakın ilişki.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

- Fowler, imanı insanın evrensel özelliği olarak görmekte ve imanın çeşitli dini geleneklerde semboller, ibadetler ve inançlar vasıtasıyla ifade edildiğini kabul eder.
- Fowler'e göre iman ilişkiyle başlar ve bir başkasına güvenmeyi, itimadı ve dayanmayı ifade eder.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

- Fowler, Piaget ve Kohlberg'in yapısal-gelişimci çalışmalarını kendi teorisi ile birleştirmiştir.
- O, evre sürekliliğini psikolojik deneycilerin sunduğu anlayışla ilişkili olarak tanımlamaya çalışırken, imanın çok boyutlu ve mutlak olarak açıklanamaz olduğunu da iddia etmektedir.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

- İmanın 6 evreli bir yorumunu ortaya koymuştur. Her bir evre, duyuşsal, bilişsel, ahlaki ve kişiler arası boyutlara sahiptir. İman, duygu ve davranışı içermekle birlikte o, temel olarak bilişsel ve gelişimseldir.
- Fowler'e göre imanın her bir evresinden diğerine geçiş , biyolojik olgunlaşmayı, duygusal ve bilişsel gelişmeyi, psikososyal deneyimi ve dinî kültürel etkileri içine alır.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

- Her bir evre herhangi özel iman akidelerinden ziyade bir inanış ve akıl yürütme tarzını ifade eder.
- Evreler birbirini takip eder. İman gelişim sürecinde bir evre atlama söz konusu değildir.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

İman öncesi evre: Temel iman/Primal Faith (0-2 yaş)

1. **Evre:** Sezgisel-izdüşümsel İman/Intuitive-projective faith (2-7)
2. **Evre:** Mitsel-literal iman/Mythic-literal (7-12)
3. **Evre:** Yapay-geleneksel iman /Synthetic-conventional
4. **Evre:** Bireysel-düşünsel iman /Individuative-reflective
5. **Evre:** Birleşik İman/Conjunctive Faith
6. **Evre:** Evrensel İman/Universalizing Faith

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

- **İman öncesi evre:** Temel iman/Primal Faith (0-2 yaş)
 - Bu evre bebeklik döneminde yaşanır.
 - Çocuğun gelişmesi sırasında, anne babası ve çevresiyle karşılıklı ilişkileri içinde şekillenir. İman gelişiminin başlangıç evresi, anne-baba ve çevresiyle ilişkiler bağlamında oluşan güven duygusuyla şekillenir.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

I. Sezgisel-İzdüşümsel İman:

- İman, bir yandan önemli örnek yetişkinlerin ve öğretilerin ortak ürünü, diğer taraftan da ilk çocukluğun hakim bilişsel benmerkezciliği ve gelişen hayalleme kapasitesidir.
- Bu evrede çocuk Tanrı'yı hissetmeye ve ona bir biçim vermeye çalışır. Ancak çocuğun bilişsel gelişimi henüz tamamlanmadığından zihnindeki düşünceler gerçeklerden çok hikayelerle ilişkilidir.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

2. Mitsel-Literal İman:

- Hikaye, drama , mit bu safhanın gelişmekte olan kapasitesini birlikte oluşturur. Bunlar bazı tecrube edilmiş manaları ilişkilendirme ve koruma yolu olmuştur.
- Bu safha çocuğun antropomorfik lafızcılığıyla ve somut olarak dar bir şekilde algılanan bir ahlakilikle sınırlıdır.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

3.Yapay-Geleneksel İman:

- 12 yaş ve soyut düşünceye geçiş, kendisi hakkında düşünmeyi mümkün kılan soyut kavramlar aracılığıyla imanın 3. safhası başlar.
- Bu evre uymacı bir safhadır, diğer önemli kişilerin düşünceleri ve otoritesi güçlü bir rol oynamaktadır.
- Birey, kendi dünya görüşü veya ideolojisi üzerinde durur ve onu yaşar.
- Başkalarıyla ilişkiler önemli olduğu için Tanrı ile daha kişisel ilişkilere ihtiyaç duyar.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

4. Bireysel-Yansıtımlı İman: Bu evre düşüncenin daha soyut ve evrensel bir tarzını kullanmaktadır.

İki durum söz konusudur:

- Daha önce kazanılan inançlar, değerler ve bağlılıklara eleştirel yaklaşılır
- Daha önceki roller ve ilişkiler tarafından oluşturulan benliğin, kimlik sorunu ile mücadeleye girmesi zorunluluğudur.

J. Fowler: İman Gelişim Kuramı

5. Birleşik İman:

- Birey göreceli bir dünya olduğu algısını kabul ederek, samimi bir şekilde diğer toplumların ve geleneklerin doğrularına kendini açar.
- Birey nihai doğrunun kendisinininkinin de içinde olduğu her geleneğin ulaştığının ötesine uzandığını kabul eder.
- Birleştirici iman, kişinin kendi birincil inanç ve değerinin topluma olan bağlılığını, toplumunun realitesine bağlılıkla birleştirmektedir.

J. Fowler: İman Gelişim Kuramı

6. Evrensel İman: Farklı kişilerce tecrübe edildiği gibi tedrici olarak dünyayı anlamlandırma ve tanıma, sonra benlikten ayrılış ve bu radikal ayrılışı takip eden ayrılık vesilesiyle benlik boşaltımı.

Fowler, bu safhaya ulaşanların zamansız ölüm tehlikesi içinde olduklarını belirtir.

J. Fowler: İman/İnanç Gelişim Kuramı

Bu evreye gelmiş benlik, alışılmış savunma biçimlerinin ötesine geçer ve Tanrı'yı algılamada ve sevmeye belirli bir temellendirmeye dayanacak şekilde açıklık sergiler.

Faydalanılan Kaynaklar

- Murat Yıldız, *Çocuklarda Tanrı Tasavvurunun Gelişimi*, İzmir İlahiyat Vakfı Yayınları, İzmir 2007, ss. 70-80.
- Faruk Karaca, *Dinî Gelişim Teorileri*, dem yay., İstanbul 2007, ss. 188-200.